

Bijlage: nota Initiatiefvoorstel herplantplicht bomen

Inleiding

Het herplanten van bomen na bomenkap is op dit moment niet verplicht. De Partij voor de Dieren wil met dit initiatiefvoorstel bewerkstelligen dat er bij het verlenen van een velvergunning in principe altijd een herplantplicht wordt opgelegd, tenzij het bevoegd gezag een motivatie heeft om hiervan af te wijken. Daarmee wordt het huidige uitgangspunt, waarbij herplant niet verplicht is maar het optioneel is om herplantplicht op te leggen, omgedraaid.

Bomen zijn belangrijk voor een stad, zeker voor de snel groeiende stad die Utrecht wil zijn. Bomen dragen bij aan de gezondheid en het welzijn van inwoners en helpen klimaatverandering te voorkomen en op te vangen. In de gemeente worden veel bouwplannen ontwikkeld en bomen maken plaats voor nieuwe gebouwen. In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, stedenbouwkundige programma's en gebiedsvisies moet in een bomenparagraaf worden toegelicht wat de gevolgen voor bomen zijn.

Aanleiding

In de praktijk blijken bomenparagrafen echter regelmatig onvoldoende inzichtelijk te maken wat de gevolgen van het plan voor de bomen in het plangebied zijn. Te vaak namelijk wordt algemeen gesteld dat de bomen vervangen zullen worden, maar het is onmogelijk om zicht te krijgen of, en op elke manier, bomen daadwerkelijk terug geplant worden.¹ Dat maakt het ook moeilijk om achteraf te controleren of en hoe bomenkap gecompenseerd is en dat bemoeilijkt de controlerende taak van de raad.

1. Dat komt ten eerste door het feit dat de herplantplicht, zoals verwoord in zowel Bomenbeleid als APV, niet bestaat uit een volledige verplichting. De verplichting tot herplant kan, zo stelt de APV nu, onder voorwaarden worden opgelegd. In de praktijk wordt herplant, zo stellen ambtenaren, vaak wel opgelegd, maar niet altijd, en zeker niet als standaard. Het gebeurt echter ook regelmatig dat herplant niet verplicht wordt gesteld omdat dit praktisch moeilijk is of omdat gesteld wordt dat voldoende bomen in de omgeving overblijven die de functie van de te kappen boom kunnen overnemen. Daar komt bij dat een op te leggen herplantplicht niet per definitie van gelijke waarde is als het aantal en de kwaliteit van de te kappen bomen.

2. Ten tweede wordt momenteel te slecht nagegaan of bomen herplant worden. Bij de oplevering van een bouwproject kan worden gecontroleerd of bomen zijn aangeplant, maar met de informatie of en hoe bomen zijn teruggeplant wordt niets gedaan, en deze wordt ook niet gedeeld met de raad. Als herplant buiten het plangebied plaatsvindt is de controle nog lastiger. Raadsleden die willen controleren of de herplantplicht nageleefd wordt, en of het compenseren van te kappen bomen in bouwplannen daadwerkelijk gebeurt, krijgen die informatie niet.

Waarom dit voorstel?

Dit initiatiefvoorstel stelt voor de herplantplicht van bomen vast te leggen als standaard in Bomenbeleid en APV. Dit zijn de twee beleidsmatige en juridische documenten waar de wijzigingen in aangebracht moeten worden. Omdat bomen niet altijd teruggeplant kunnen worden, door bijvoorbeeld ruimtegebrek of een te grote hoeveelheid kabels en leidingen in de grond, is het mogelijk om gemotiveerd af te wijken van de compensatie. In wezen wordt de herplantplicht, zoals die nu geldt, *omgedraaid*: van niet altijd verplicht, maar in de praktijk wel vaak opgelegd, wordt

¹ Bijvoorbeeld bij het bestemmingsplan 'Wisselspoor'. In de bomenparagraaf in het bestemmingsplan staat: *"In totaal worden in het plangebied en het direct aansluitende gebied 104 bomen verwijderd. 47 bomen worden nieuw geplant en 47 bomen blijven behouden."* Het is echter niet mogelijk om een overzicht te krijgen van waar, wanneer en hoe de te kappen bomen worden gecompenseerd. Informatie over waar de te kappen bomen worden gecompenseerd blijkt bij geen van de betrokken gemeentelijke afdelingen voorhanden.

herplanten de nieuwe standaard, en kan daar gemotiveerd van afgeweken worden. Doel is hiermee te waarborgen dat herplanten in wezen altijd plaatsvindt.

Werkwijze

In het gemeentelijke bomenbeleid worden vier kwalitatieve waarden aan bomen toegekend: milieuwaaarde, cultuurhistorische waarde, ecologische waarde en ruimtelijke waarde. In het Handboek Bomen staan aanbevelingen met betrekking tot ondergrond en omgeving, deze randvoorwaarden zorgen ervoor dat bomen op een gezonde manier met een goede verzorging oud kunnen worden.

Over de manier waarop herplanten plaatsvindt, kun je lang praten. En dat is ook zeker gebeurd in het voortraject van dit initiatiefvoorstel. Herplanten zou kunnen op basis van kwantiteit: voor elke boom komt er minstens één terug. Maar soms is het beter om te compenseren in kwaliteit.

Kwaliteit kan op diverse aspecten beoordeeld worden. Bij het beoordelen van aanvraag voor een velvergunning baseert de gemeente zich nu op vier verschillende criteria: ecologische waarde; cultuurhistorische waarde, ruimtelijke waarde; en milieuwaaarde. Deze criteria zijn door de gemeenteraad vastgesteld in het gemeentelijk bomenbeleid. Het ligt voor de hand om bij het opleggen van de herplantplicht te zorgen dat deze waarden op minimaal gelijk niveau blijven. Het hanteren van deze waarden bij het begrip kwaliteit heeft bovendien als praktisch voordeel dat de medewerkers van stadsbedrijven al gewend zijn om deze waarden te beoordelen in het kader van de veldbeoordeling van bomen waarvoor een kapvergunning is aangevraagd. Daarnaast is het verstandig om bij het opleggen van de herplantplicht te verwijzen naar het Handboek Bomen. Dit boek wordt in de gemeentelijke organisatie gebruikt en geeft voorschriften over onder meer het aanplanten van bomen, over soortkeuze, over verzorging van bomen in een stedelijke omgeving, en voorzorgsmaatregelen om de groeimogelijkheden en levensverwachting van bomen zo goed mogelijk te houden. Bij het opleggen van herplantplicht kan geëist worden dat dit conform de voorschriften in het Handboek Bomen wordt uitgevoerd, zodat rekening gehouden wordt met omgeving en ondergrond.

Soms echter kan compensatie in de vorm van nieuw groen helemaal niet plaatsvinden, bijvoorbeeld om veiligheidsredenen of omdat er geen ruimte is in de ondergrond. Een aanvrager van een kapvergunning zou dan financieel kunnen compenseren. In Den Haag bijvoorbeeld bestaat een Bomenfonds: eigenaren van te kappen bomen storten een vast bedrag per boom in dit fonds, waarmee de gemeente nieuwe bomen aankoopt voor aanplant elders in de gemeente. Omdat compensatie zodanig verweven is met de dagelijkse praktijk van het groenbeleid, en uitgevoerd wordt door een aantal van de gemeentelijke bedrijven en afdelingen, stelt het initiatiefvoorstel voor dat het college met een uitwerking van de compensatieregeling komt.

Huidige gang van zaken

De controle op het herplanten is nu nog slecht geregeld: een afdeling als VTH handhaaft niet en controleert ook niet of bomen daadwerkelijk teruggeplant worden. Als bij de oplevering van een bouwproject geschouwd wordt of aan alle afspraken en voorwaarden voldaan is, wordt het aantal nieuwe bomen wel geteld en vergeleken met de bomenparagraaf in SPvE of Bestemmingsplan. In de bomenparagraaf staat echter niet altijd letterlijk hoe de herplant eruit zou zien, omdat dit niet verplicht is en daarom niet altijd vooraf vastgesteld.

Hoewel er idealiter meer gehandhaafd moet worden, gaat dit initiatiefvoorstel niet over handhaving. We hopen wel dat VTH meer gaat controleren op de herplantplicht, maar denken dat VTH daar zelf moet voor kiezen. Financiële gevolgen van de herplantplicht zien we dus niet: VTH maakt zelf de eigen afwegingen van waarop en hoe intensief te handhaven.

Wat wij hopen, en ook willen, is dat de herplantplicht zoals voorgesteld in het initiatiefvoorstel, voor meer helderheid gaat zorgen in de genoemde bomenparagrafen. Omdat bomen herplant moeten worden, en het college gevraagd wordt de regels van compensatie nader uit te werken en vervolgens langs die regels te handelen, kunnen deze nieuwe regels en inzichten opgenomen worden in elke bomenparagraaf. Het gevolg is dat deze paragrafen concreter gaan beschrijven hoeveel bomen gekapt worden, en of, en zo ja, hoe zij gecompenseerd worden. Daarmee komt de

inhoud van de bomenparagrafen meer in lijn met de functie van de bomenparagraaf zoals deze al beschreven staat in het gemeentelijk bomenbeleid.

Het initiatiefvoorstel sluit dus aan bij de dagelijkse praktijk waarbij herplanten in wezen de norm is, maar waar nu nog veel ruimte is om daarvan af te wijken. Het initiatiefvoorstel creëert duidelijkheid door het herplanten vast te stellen als nieuwe norm, en afwijken mogelijk te maken. Door de raad te informeren over de gevallen van afwijking is zij in staat om haar controlerende taak uit te oefenen.

Het doel van dit initiatiefvoorstel is dan ook niet nieuwe regels vast te stellen om de bureaucratie uit te doen dijen en het papierwerk in omvang te laten toenemen. Nee, het biedt meer zekerheid dat het aantal bomen in Utrecht minstens op peil blijft, en in de groeiende stad die Utrecht wil zijn zou dat al een enorme prestatie zijn.

Wat wordt er exact gewijzigd?

APV nu	APV straks
<i>Artikel 4:11 Bijzondere vergunningvoorschriften</i> <i>1. Tot de aan de vergunning te verbinden voorschriften kan behoren het voorschrift dat binnen een bepaalde termijn en overeenkomstig de door het bevoegd gezag te geven aanwijzingen moet worden herplant.</i> <i>2. Wordt een voorschrift als bedoeld in het eerste lid gegeven, dan kan daarbij tevens worden bepaald op welke wijze en binnen welke termijn niet-geslaagde beplanting moet worden vervangen.</i>	<i>Artikel 4:11 Bijzondere vergunningvoorschriften</i> <i>1. Tot de aan de vergunning te verbinden voorschriften behoort het voorschrift dat binnen 36 maanden vanaf het moment dat de kapvergunning verleend is en overeenkomstig de door het bevoegd gezag te geven aanwijzingen op of zeer nabij de kaplocatie moet worden herplant. Op verzoek van aanvrager, met opgaaf van redenen, kan het bevoegd gezag de termijn anders bepalen.</i> <i>2. Wordt een voorschrift als bedoeld in het eerste lid gegeven, dan wordt daarbij tevens bepaald op welke wijze en binnen welke termijn niet-geslaagde beplanting moet worden vervangen.</i> <i>3. Ingeval van zogenoemde noodkap (zonder op gebruikelijke wijze een aanvraag van een kapvergunning) wordt altijd herplant overeenkomstig de bepalingen van de leden 1 en 2.</i> <i>4. Van het bepaalde in voorgaande leden kan in omstandigheden die dit noodzaken, het bevoegd gezag gemotiveerd afwijken. Van noodzaak kan enkel sprake zijn in het geval van boven- of ondergrondse ruimtegebrek, onveiligheid of gezondheidsoverlast.</i>
Bomenbeleid nu	Bomenbeleid straks
<i>Indien verplanten of behoud niet mogelijk is, kan de eis worden opgelegd met zwaardere bomen te herplanten om de verloren gegane waarden zo goed mogelijk te compenseren.</i>	<i>Indien verplanten of behoud niet mogelijk is, over te gaan op het herplanten van bomen, zoals verplicht is gesteld in artikel 4:11 van de APV, waarbij bij compensatie gestuurd wordt</i>

	<i>op kwantitatieve en kwalitatieve criteria, en, als blijkt dat compenseren niet mogelijk is, over te gaan op financiële compensatie, waarbij de inkomsten geormerkt worden voor het aanplanten van bomen en groen elders in de gemeente.</i>
--	---